

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“
GINČO NAGRINĖJIMO**

2026-05-13 Nr. 429-157
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2025 m. spalio 21 d. – 2026 m. spalio 20 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjos ir draudiko buvo sudaryta Būsto draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis). Draudimo sutartimi buvo apdraustas gyvenamasis namas, esantis adresu: (*duomenys neskelbtini*). Draudimo sutartimi taip pat buvo apdrausti minėtu adresu esantys pagalbiniai pastatai, namų turtas ir civilinė atsakomybė.

Draudimo sutartyje nurodyta, kad gyvenamasis namas ir namų turtas yra apdrausti draudimo variantu „Maksimalus“. Draudimo sutartis sudaryta Būsto draudimo taisyklių Nr. 067¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu.

Pareiškėja draudikui pateikė pranešimą apie 2026 m. vasario 2 d. pastebėtus apdrausto gyvenamojo namo defektus (toliau – Įvykis). Draudikui pateiktame pranešime apie pastato sugadinimus pareiškėja nurodė: „po ekstremalaus šalčio (apie –30 °C) praėjusią savaitę mūsų 6 metų name atsirado staigūs pažeidimai: fasado tinkas ir apdailos elementai atsiskyrė, atsirado įtrūkimų ir iškilimų. Laiptų plytelės atsisluoksniavo ir įtrūko. Viduje sienose atsirado įtrūkimų. Lietvamzdžių vamzdžiai išsikėlė, laikikliai sulinko. Iki šio šalčio jokių pažeidimų nebuvo. Šis įvykis įvyko staiga, dėl ekstremalių gamtos sąlygų“. Pareiškėja, siekdama pagrįsti apdraustam pastatui padarytų defektų pobūdį ir apimtį, draudikui pateikė pastato defektų nuotraukas.

Draudikas 2026 m. vasario 12 d. raštu pareiškėją informavo apie sprendimą dėl Įvykio atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, vertinant, kad Įvykio požymiai atitinka Taisyklėse nustatytus Įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju kriterijus. Draudikas pareiškėjai adresuotame rašte nurodė, kad, remiantis Įvykio aplinkybių ir užfiksuotų pastato defektų pobūdžio vertinimu, buvo nustatyta, kad Įvykio priežastimi yra pripažintini pastato „konstrukcijų ir apdailos pažeidimai dėl šalčio, įšalo ir dėl to vykusio grunto bei pastato dalių plėtimosi“. Draudikas pabrėžė, kad tokio pobūdžio sugadinimų rizika nebuvo apdrausta Draudimo sutartimi, kadangi šalčio poveikio apdraustam pastatui padaryta žala negali būti vertinama, kaip staigus ir netikėtas įvykis.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko sprendimu atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nurodė, kad apdrausto pastato tinko atšokimai, plytelių pakilimai, sienų įtrūkimai bei lietvamzdžių laikiklių deformacijos atsirado po buvusios labai žemos oro temperatūros. Pareiškėja, ginčydama draudiko vertinimą, kad Įvykio požymiai neatitinka staiga ir netikėto² įvykio požymių, nurodė, kad pastato defektai buvo padaryti per trumpą laiką dėl ekstremalaus šalčio poveikio. Pareiškėja pabrėžė, kad iki Įvykio apdrausto pastato defektai nebuvo pastebėti. Dėl minėtų priežasčių, pareiškėjos teigimu, nėra pagrindo vertinti, kad pastato defektai atsirado dėl ilgalaikio nusidėvėjimo. Pareiškėja nurodė, kad draudikas ekspertiniu vertinimu nepagrindė, kad pastato defektai yra susiję su ilgalaikiais procesais, atsiradusiais dėl pastato konstrukcijų neatsparumo šalčio poveikiui ir nepaneigė aplinkybių, kad žala pastatui buvo padaryta dėl staiga ir netikėto įvykio.

¹ 2021 m. kovo 30 d. draudimo taisyklių redakcija.

² Draudžiamąjį įvykių.

Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą Įvyki pripažinti draudžiamuoju ir dėl Įvykio išmokėti 3 000 Eur draudimo išmoką.

Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjos keliamu reikalavimu, nurodė, kad Įvykio administravimo metu ir po pareiškėjos gautos pretenzijos dėl Įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrįstumo draudiko eksperto atliktas Įvykio pobūdžio atitikties Taisyklėse įtvirtintoms nedraudžiamųjų Įvyki sąlygoms vertinimas patvirtino, kad draudikas pagrįstai žalos apdraustam pastatui sugadinimų pobūdžio nepriskyrė staigiam ir netikėtam Įvykiui.

Draudikas papildomai nurodė, kad teisės aktai, reglamentuojantys pastatų projektavimo ir statybos procesus, detalai nenurodo konkrečių konstrukcijų atsparumo šalčiui rodiklių, tačiau nustato bendrąją pareigą projektuoti ir statyti statinius taip, kad jie būtų mechaniniu, higieniniu ir energetiniu požiūriu saugūs ir tinkami naudoti³ⁿ.

Draudikas pabrėžė, kad apdrausto pastato „išorinės konstrukcijos privalo būti atsparios klimato poveikiui, įskaitant šalčius“. Draudikas nurodė, kad apdraustam pastatui padarytos žalos pobūdis patvirtina, kad apdrausto pastato konstrukcijos ir apdaila nėra atsparūs klimato poveikiui, todėl yra taip pat pagrindas spręsti ir apie galimą apdrausto pastato projektavimo ir/ar statybos broką. Draudikas nurodė, kad, remiantis Taisyklių A.IV dalies 4.4.3 papunkčio nuostatomis, nuostoliai dėl pastato projektavimo ar statybos trūkumų yra taip pat pripažįstami nedraudžiamuoju Įvykiu.

Draudikas pabrėžė, kad, atsižvelgiant į 10 metų garantijos taikymą paslėptoms pastato konstrukcijoms ar vamzdynams, pareiškėja reikalaujama papildomo ekspertinio tyrimo atlikimu galimai „draudiko sąskaita siekia išspręsti pastato kokybės klausimus su jo statytoju ir/ar projektuotoju“. Draudikas pabrėžė, kad papildomo ekspertinio tyrimo atlikimas nėra tikslingas, kadangi draudikui Įvykio administravimo metu pateiktų įrodymų visumos įvertinimas neginčijamai pagrindė Įvykio požymių atitiktį Taisyklėse įtvirtintoms nedraudžiamųjų Įvykių sąlygoms. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad jis neturi pagrindo tenkinti pareiškėjos draudikui keliamų reikalavimų dėl papildomos ekspertizės atlikimo ir Įvykio pripažinimo draudžiamuoju.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl Taisyklių sąlygų, šalčio poveikio nepriskiriant staigiam ir netikėtam Įvykiui, turinio ir prasmės aiškinimo bei jų Įvykiui taikymo ir draudiko sprendimo pagal pritaikytas Taisyklių sąlygas Įvykio nepripažinti draudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp pareiškėjos ir draudiko kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) Draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos sąlygų ir Įvykiui pritaikytų nedraudžiamųjų Įvykių sąlygų turinio ir prasmės aiškinimo ir 2) Įvykio požymių atitikties draudiko pritaikytoms Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2 ir 4.12 papunkčiuose nustatytoms nedraudžiamųjų Įvykių sąlygoms aplinkybes.

1. Dėl Draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos sąlygų ir Įvykiui pritaikytų nedraudžiamųjų Įvykių sąlygų turinio ir prasmės

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta draudimo sutarties samprata, minėta sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

³ Pvz., Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 23 dalis, Statybos techninių reglamentavimų nuostatos ir kt.

Draudimo sutartimi draudimo objektui (draudėjo ar naudos gavėjo turtingiems interesams) suteikiama apsauga – įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką, įvykus draudžiamajam įvykiui⁴. Draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini.

Remiantis Draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 punktu, draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitariusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką⁵.

Taigi, draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamąjo įvykio fakto nustatymu ir nedraudžiamąjo įvykio sąlygų nebuvimu (CK 6.987 straipsnis).

Kaip minėta, Draudimo sutartyje nurodyta, kad apdraustam pastatui teikiama draudimo apsaugai yra taikomas draudimo variantas „Maksimalus“, kurį pasirinkus galioja „Plačiausios apsaugos draudimas“. Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje pateiktos „Plačiausios apsaugos“ draudimo sąlygos (nurodyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai). Bendrai apibrėžiant šios rizikos draudžiamuosius įvykius, nurodyta: „Apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 punktuose ir bendrų nedraudžiamųjų įvykių sąrašė (Taisyklių A.IV dalies 4 punktas).“

Draudikas, priimdamas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, rėmėsi Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2 ir 4.12 papunkčiuose nustatytomis nedraudžiamųjų įvykių sąlygomis. Taisyklių A.IV dalies 4.1 papunktyje nustatyta, kad draudimo išmoka nemokama, kai žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl testinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staiga ir netikėto) įvykio ar proceso. Taisyklių A.IV dalies 4.2 papunktyje nedraudžiamuoju įvykiu pripažįstama neišvengiamų natūralių procesų (korozijos, puvimo, pelėsio, kondensato, saulės poveikio, šalčio, natūralaus nusidėvėjimo ir pan.) ir savaiminių pastatų apdailos skilimų padaryta žala, išskyrus atvejus, kai dėl jų įvyko draudimo sutartyje įvardytas draudžiamasis įvykis ir buvo sunaikintas (sugadintas) kitas turtas (nuostoliai atlyginami tik dėl žalos kitam apdraustam turtui).

Taisyklių A.IV dalies 4.12 papunktis įtvirtina įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygą – žalos apdraustam turtui padarymą dėl natūralaus pastatų ar pastato dalių sėdimo, plėtimosi, skilimo, nulemtu įprastinių fizikinių reiškinių (pašalo, kaitros, ultravioletinės spinduliuotės ir pan.) ir natūralaus pastato dėvėjimosi.

Todėl, remiantis nurodytomis nedraudžiamųjų įvykių sąlygomis, pažymėtina, kad draudikas Taisyklėse yra aiškiai apsibrėžęs, jog šalčio poveikio apdraustam turtui padaryta žala yra pripažįstama dėl neišvengiamų natūralių procesų apdraustam turtui padaryta žala. Draudikas Taisyklėse apsibrėždamas draudimo apsaugos ribas, nustatė, kad jis neprisiima šalčio poveikio apdraustam turtui draudimo rizikos, šalčio poveikio nulemtus apdraustam turtui padarytus defektus pripažindamas nedraudžiamuoju įvykiu. Taip pat Taisyklių A.IV dalies 4.2 papunktyje yra aiškiai nustatyta, kad pastato ar jo dalių skilimas ar kiti defektai, kuriuos lėmė pašalas, vertintini, kaip įprastinių fizikinių reiškinių apdraustam turtui padaryta žala, atitinkanti nedraudžiamąjo įvykio sąlygas.

Draudikas, pateikdamas paaiškinimus dėl įvykiui pritaikytų Taisyklėse įtvirtintų nedraudžiamųjų įvykių sąlygų turinio ir prasmės, nurodė, kad „staigumas yra suprantamas, kaip vienmomentiškai ar per nedidelį laiko tarpą įvykstantis įvykis (avarija, sprogitas, gaisras ir pan.). Netikėtumas yra suprantamas, kaip įvykis, kurio protingas ir rūpestingas asmuo negalėjo pagrįstai numatyti, todėl jis išeina už įprasto nuspėjamumo ribų. Per pastaruosius 10 metų Lietuvoje kiekvieną žiemą temperatūra nukrenta žemiau –15 °C (dažnai pasiekia – 20 - 25 °C,

⁴ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 10 punktas.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-316/2013.

vietomis kartais ir – 30 °C⁶. Taigi, šaltis žiemą Lietuvoje yra įprastas, pasikartojantis ir prognozuojamas natūralus procesas pagal Lietuvos klimatinės sąlygas⁷.

Draudikas taip pat nurodė, kad „šalčio poveikis, įšalas ir su tuo susiję grunto bei konstrukcijų plėtimosi–traukimosi procesai Taisyklėse yra tiesiogiai įvardyti kaip neišvengiami natūralūs procesai ir įprastinių fizikinių reiškinių nulemti reiškiniai, kurių sukeltiems apdailos ir konstrukcijų pažeidimams draudimo apsauga netaikoma“. Draudikas taip pat nurodė, kad „Taisyklės nenumato skirtingo draudimo apsaugos taikymo priklausomai nuo to, ar šalčio poveikis laikytinas įprastu ar „ekstremaliu“. Vertinant draudžiamojo įvykio buvimą svarbu ne meteorologinių sąlygų intensyvumas, o žalos atsiradimo mechanizmas“.

Pažymėtina, kad pareiškėja neginčijo Taisyklių sąlygų jai privalomumo ir prieš Draudimo sutarties sudarymą atskleidimo. Todėl nėra pagrindo spręsti, kad Taisyklių sąlygos, apibrėžiančios draudimo apsaugos apimtį ir nustatančios, kad šalčio poveikio apdraustam turtui padarytos žalos draudimo rizikos draudikas neprisiėmė, pareiškėjai nebuvo žinomos ir kad pareiškėja, sudarydama Draudimo sutartį, nebuvo išreiškusi valios dėl nurodytų nedraudžiamųjų įvykių sąlygų Draudimo sutarčiai taikymo. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2 ir 4.12 papunkčių sąlygos, kuriomis draudikas grindė sprendimą dėl įvykio atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, pareiškėjai yra privalomos.

Kaip minėta, draudikas savanoriškojo draudimo, kuriam priskirtina tarp pareiškėjos ir draudiko sudaryta Draudimo sutartis, atveju, vadovaudamasis CK 6.156 straipsniu įtvirtintu sutarties laisvės principu, turi teisę nusistatyti draudimo sutarties sąlygas, apibrėžiančias draudimo apsaugos ribas ir nustatančias, kokios draudimo rizikos jis neprisiima, jei tokios sąlygos neprieštarauja teisės aktams.

Pažymėtina, kad draudimo sutartinius teisinius santykius reglamentuojantys teisės aktai⁷ nenustato draudiko pareigos šalčio apdraustam turtui poveikį vertinti ne kaip natūralų fizikinį reiškinį ir/ar natūralų procesą, o, kaip staigų ir netikėtą įvykį, atitinkantį draudžiamojo įvykio sąlygas ir šalčio poveikio apdraustam turtui padarytą žalą priskirti draudžiamajam įvykiui. Todėl nėra pagrindo spręsti, kad draudiko sprendimas draudimo sutartimi neprisiimti šalčio poveikio apdraustam turtui padarytos draudimo rizikos, prieštarauja draudimo sutartinių teisinių santykių reglamentavimui.

Be to, remiantis kasacinio teismo suformuota nedraudžiamojo įvykio sampratos aiškinimo praktika, pažymėtina, kad įvykęs į draudimo sutartimi apdraustų draudimo rizikų apimtį patenkantis įvykis gali būti pripažintas nedraudžiamuoju ir tuo atveju, jei draudimo sutartimi buvo susitarta, kad dėl konkrečių draudimo sutartyje nurodytus nedraudžiamojo įvykio kriterijus atitinkančių įvykių, padariusių žalą apdraustam turtui, draudimo išmoka bus nemokama. Todėl vien aplinkybė, kad įvyko staigus ir netikėtas įvykis, dėl kurio buvo sugadintas apdraustas turtas, negali patvirtinti, kad visais atvejais dėl staigaus ir netikėto išorinio poveikio apdraustam turtui padarytos žalos draudimo išmoka bus mokama. Taisyklėse buvo detalizuotos ne tik įvykio pripažinimo draudžiamuoju, tačiau ir nedraudžiamojo įvykio, atleidžiančio draudiką nuo draudimo išmokos mokėjimo pareigos, sąlygos.

Svarbu pažymėti, kad draudiko pateikti paaiškinimai apie įvykiui pritaikytų nedraudžiamųjų įvykių turinį ir prasmę, patvirtina, kad šalčio poveikis nėra prilyginamas staiga ir netikėtai pasireiškusiai „gamtinių jėgų“ draudimo rizikai, kuriai draudimo sutartimi teikiama draudimo apsauga. Pažymėtina, kad Taisyklių A.IV dalies 1.3 papunktyje įtvirtintame „gamtinių jėgų“ draudžiamųjų įvykių sąraše nėra nurodytos draudimo apsaugos dėl šalčio apdraustam pastatui poveikio sąlygos. Priešingai, kaip minėta, šalčio poveikio apdraustam turtui padaryta žala pagal Taisyklių papunktyje įtvirtintas sąlygas yra priskiriama nedraudžiamajam įvykiui.

Pažymėtina, kad nors Draudimo sutartimi pastatą apdraudus draudimo variantu „Maksimalus“ yra taikomos „Plačiausios apsaugos“ draudimo sąlygos, tačiau draudimo liudijime taip pat yra išvardintos ir draudimo rizikos, kurioms Draudimo sutartimi yra teikiama draudimo apsauga. Draudimo liudijimo duomenys patvirtina, kad draudimo apsauga yra teikiama dėl šių „gamtinių jėgų“ draudimo rizikų: „audros“, „potvynio“⁸, „liūties“, „krušos“, „sniego slėgio“,

⁶ Šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Aplinkos ministerijos archyviniai duomenys, viešai prieinami <https://archyvas.meteo.lt/>.

⁷ CK, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas.

⁸ Išskyrus teritorijas, kuriose potvynių tikimybė yra didelė, t. y. ne mažesnė nei 10 proc. pagal potvynių grėsmės žemėlapi. Matyti Potvynių žemėlapi ir pasitikrinti, į kokią zoną jame patenka turtas galima www.gamta.lt (potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiai). Potvynio tikimybė vertinama pagal sutarties sudarymo dienos duomenis.

„grunto suslūgimo dėl karstinių reiškinių“, „nuošliaužos“. Draudimo liudijime nurodyta „gamtinių jėgų“ draudimo rizikai priskirtinų įvykių apimtis sutampa su Taisyklių išvardintais „gamtinių jėgų“ draudimo rizikai priskirtinais draudžiamaisiais įvykiais.

Taigi, Draudimo sutarties sąlygos patvirtina, kad draudikas šalčio poveikio apdraustam turtui padarytos žalos nepriskyrė „gamtinių jėgų“ draudimo rizikos draudžiamiesiems įvykiams. Pareiškėja nenurodė aplinkybių ir nepateikė įrodymų, galinčių patvirtinti, kad dėl šalčio poveikio apdraustam pastatui padarytų defektų buvo padaryta papildoma žala dėl Draudimo sutartyje draudžiamojo įvykio sąlygas atitinkančio įvykio⁹. Minėtų aplinkybių nenustatė ir draudiko ekspertas, atlikęs įvykio pobūdžio ir pastato defektų vertinimą.

Pažymėtina, kad draudikas, pateikdamas paaiškinimus dėl Taisyklių sąlygų turinio ir prasmės, nurodė, kad nors šalčio poveikio apdraustam pastatui padaryta žala ir gali būti pastebėta per trumpą laiką, tačiau, vertinant tokios žalos atsiradimo mechanizmą, reikšmingomis aplinkybėmis yra pripažintini duomenys, kad defektų kilmė yra susijusi su natūraliais procesais ir įprastinių fizikinių reiškinių nulemtais plėtimosi/traukimosi/skilimo reiškiniais. Draudikas pabrėžė, kad šalčio, įšalo, grunto ir pastato dalių plėtimosi – traukimosi procesų sukelti pažeidimai negali būti vertinami, kaip atsiradę staiga ir netikėtai, net ir tuo atveju, jei apdrausto pastato defektai vizualiai išryškėja per trumpą laiką (pvz., po šalčio bangos).

Vertinant draudiko pateiktus paaiškinimus apie šalčio poveikio apdraustam turtui padarytos žalos nepriskyrimą draudžiamiesiems (staiga ir netikėtai įvykusiems) įvykiams ir nepriskyrimą „gamtinių jėgų“ draudimo rizikai, pažymėtina, kad draudikas pagrįstai vertino, kad šaltis ar įšalas yra priskirtinas natūraliam gamtiniam reiškiniui ir nėra prilyginamas Draudimo sutartyje ir Taisyklėse išvardintų „gamtinių jėgų“ draudimo rizikos draudžiamiesiems įvykiams.

Todėl, remiantis Taisyklių nuostatomis, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai nurodė, kad dėl šalčio poveikio apdraustam pastatui padarytų defektų nepasireiškus kitai draudžiamojo įvykio sąlygas atitinkančiai draudimo rizikai¹⁰, vien tik dėl šalčio poveikio padaryti pastato defektai yra pripažįstami nedraudžiamuoju įvykiu.

2. Dėl įvykio požymių atitikties draudiko pritaikytoms Taisyklių A.IV dalies 4.1, 4.2 ir 4.12 papunkčiuose nustatytoms nedraudžiamųjų įvykių sąlygoms

Nagrinėjamu atveju draudikas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju grindė draudiko eksperto atliktu sugadinto turto defektų atitikties šalčio poveikio padarytiems sugadinimams vertinimu.

Draudiko ekspertas nurodė, kad įvykio administravimo metu gauti duomenys apie apdrausto pastato defektus patvirtino, jog pastato fasado apdailoje buvo užfiksuoti „tinko atsisluoksniavimai, atskilimai ir linijiniai įtrūkimai, ypač cokolio ir sienų sandūrose. Cokolinės ir laiptų plytelės yra įskilusios, vietomis atšokusios ir pakilusios nuo pagrindo. Lietaus nuvedimo sistema turi poslinkių, pastebimi išlinkę laikikliai. Patalpų viduje fiksuojami smulkūs tinko/dažų įtrūkimai sienose“.

Pažymėtina, kad draudiko eksperto apdrausto turto defektų pobūdžio vertinimas nepatvirtino dėl kito staiga ir netikėto įvykio¹¹, įvykusio dėl šalčio poveikio nulemtų pastato skilimų, požymių. Todėl nėra pagrindo spręsti apie Taisyklių A.IV dalies 4.2 papunktyje nustatytos įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju išimties taikymą, vertinant, kad dėl šalčio poveikio padarytų apdrausto pastato skilimų įvyko kitas draudžiamasis įvykis, padaręs žalą kitam apdraustam turtui.

Draudiko ekspertas pabrėžė, kad įvykio administravimo metu surinktų įrodymų visumos įvertinimas patvirtino, kad „namo ir lauko konstrukcijų pažeidimų pobūdis (linijiniai įtrūkimai, apdailos atsisluoksniavimai, plytelių pakilimas) atitinka konstrukcijų ir apdailos deformacijas, susidarancias dėl šalčio, įšalo ir įšalo–atodrėkio ciklų metu vykstančių fizinių procesų. Veikiant žemoms temperatūroms, gruntas ir konstrukcijos plečiasi ir traukiasi, susidaro įtempimai tarp pagrindo ir apdailos sluoksnių, dėl kurių ilgainiui atsiranda skilimų, atsisluoksniavimų, plytelių pakilimo. Tai yra tipiniai neišvengiamų natūralių procesų padariniai“.

⁹ Pvz., staiga ir netikėtai prasiskverbus lietaus ir/ar sniego krituliams per šalčio poveikio apdraustam pastatui padarytus defektus, buvo padaryta žala gyvenamojo namo vidaus apdailai ir pan.

¹⁰ Pvz., prasiskverbus krituliams, padariusiems žalą apdraustam turtui ir pan.

¹¹ Pvz., drėgmės per pastato skilimus staiga ir netikėto prasiskverbimo, padariusio žalą apdraustam turtui, požymių.

Draudiko ekspertas taip pat nurodė, kad „fiksuoti pažeidimai pagal savo pobūdį atitinka medžiagų ir konstrukcijų deformacijas, atsirandančias dėl natūralių atmosferos ir fizinių procesų, tokios deformacijos susidaro, veikiant įšalui – atitirpimui. Įvykio priežastis: konstrukcijų ir apdailos pažeidimai dėl šalčio, įšalo ir dėl to vykusio grunto bei pastato dalių plėtimosi“. Draudiko ekspertas pabrėžė, kad, žemoms temperatūroms esant ir veikiant įšalui bei įšalo – atitirpimo ciklams, plečiasi gruntas, konstrukcijos ir apdailos sluoksniai, susidaro įtempimai, dėl kurių atsiranda skilimai, atsisluoksniavimai, plytelių pakilimai ir lietaus nuvedimo sistemos poslinkiai.

Todėl, remiantis draudiko eksperto pateiktais žalos apdraustam pastatui pobūdžio vertinimo ekspertiniais paaiškinimais, darytina išvada, kad jie atitinka draudiko vertinimą, jog nors ir pastato defektai pareiškėjos galėjo būti pastebėti per trumpą laiką¹², tačiau pats žalos atsiradimo mechanizmas patvirtina tęstinį defektų procesą ir negali būti vertinamas, kaip staigus ir netikėtas įvykis, nulemtas draudžiamojo įvykio sąlygas atitinkančių „gamtinių jėgų“ poveikio apdraustam turtui padarytos žalos.

Remdamasis nustatytais duomenimis, draudiko ekspertas padarė išvadą, kad žalos apdraustam pastatui priežastimi yra pastato „konstrukcijų ir apdailos pažeidimai dėl šalčio, įšalo ir įprastų temperatūrinių svyravimų“. Draudiko eksperto vertinimu, žala apdraustam pastatui nebuvo padaryta dėl staigus ir vienu metu įvykusio poveikio apdraustam pastatui, t. y. staiga ir netikėtai įvykusio draudžiamojo įvykio sąlygas atitinkančio įvykio.

Draudiko ekspertas papildomai nurodė, kad vien aplinkybė, jog po žemesnės, nei įprastai, žiemos sezono temperatūros buvo pastebėti (vizualiai išryškėjo) pastato defektai, nesuteikia pagrindo spręsti apie staigus ir netikėto įvykio poveikį apdraustam turtui. Draudiko ekspertas nurodė, kad šalčio poveikio, įšalo, grunto ir konstrukcijų plėtimosi–traukimosi procesų nulemti pastato defektai negali būti prilyginami dėl staigus ir netikėto įvykio (pvz. vamzdžio trūkimo, pastato stogo nuplėšimo dėl audros ir kt.) padarytiems pastato defektams.

Remiantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio nuostatomis, įpareigojančiomis draudiką tirti ir vertinti įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, šių aplinkybių tyrimo pagrindu priimti sprendimą dėl draudimo išmokos mokėjimo, pažymėtina, kad šios nuostatos lemia draudiko pareigą turėti kvalifikuotus darbuotojus, kurie yra kompetentingi įvertinti įvykusio įvykio atitiktį draudimo sutartyje nustatytiems draudžiamojo ir nedraudžiamojo įvykio požymiams.

Kasacinio teismo praktikoje, kurioje pateikiami išaiškinimai dėl Draudimo įstatymo 98 straipsnio nuostatų taikymo, konstatuota, kad minėtas teisinis reglamentavimas įtvirtina draudiko pareigą, pasinaudojant jam suteiktomis teisėmis, nustatyti draudžiamąjį įvykį ar jo nebuvimą, kitas draudimo išmokai mokėti reikšmingas aplinkybes, o kitiems draudimo santykių dalyviams nustato pareigą pateikti draudikui visus turimus draudimo sutartyje nurodytus ir draudiko reikalaujamus dokumentus bei informaciją. Dėl to, kilus šalių ginčui dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, lėmusių draudiko atsisakymą mokėti draudimo išmoką, draudikas turi pareigą pateikti duomenis, pagrindžiančius jo sprendimą nemokėti draudimo išmokos, o kiti draudimo santykių dalyviai, juos ginčydami, privalo pateikti jų argumentus ir nurodomas aplinkybes patvirtinančius įrodymus¹³.

Nagrinėjamu atveju pareiškėja tik nurodė, kad Įvykio požymiai atitinka staigus ir netikėto įvykio, kuriam Draudimo sutartimi turi būti teikiama draudimo apsauga, požymius. Tačiau draudiko ekspertiniai paaiškinimai paneigia pareiškėjos teiginius apie Draudimo sutartimi apdraustų draudimo rizikų draudžiamojo įvykio sąlygas atitinkantį Įvykį. Pareiškėja nepateikė jokių įrodymų, paneigiančių draudiko ekspertinį vertinimą, kad apdrausto pastato defektai negali būti pripažįstami, kaip staigus ir netikėto įvykio pasekmė ir kad jie turi būti vertinami, kaip natūralių procesų nulemta žala, kuri pagal aiškiai apibrėžtas Taisyklių nedraudžiamojo įvykio sąlygas negali būti pripažįstama draudžiamuoju įvykiu.

Pažymėtina, kad pareiškėja taip pat nurodė, kad draudiko sprendimas atsisakyti išmokėti draudimo išmoką nebuvo pagrįstas ekspertiniu vertinimu, galinčiu patvirtinti ilgalaikio pastato natūralaus nusidėvėjimo ar pastato konstrukcijų defektų, lėmusių jų neatsparumą dideliame šalčio poveikiui, aplinkybių.

Draudikas, pateikdamas paaiškinimus dėl pareiškėjos teiginių, pabrėžė, kad jis nesirėmė pastato nusidėvėjimo aplinkybėmis. Draudikas vertino, kad Įvykio požymiai atitinka natūralių procesų (tame tarpe ir šalčio poveikį bei pastato plėtimąsi/skilimą) poveikį apdraustam turtui,

¹² T. y. pastebėti po didelių žiemos šalčių.

¹³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-117-686/2017.

kurie negali būti vertinami, kaip pastato nusidėvėjimas. Draudikas pabrėžė, kad apdraustam pastatui žala buvo padaryta dėl įprastinių fizikinių reiškinių, kurių poveikis galimas ne tik nusidėvėjusiam, tačiau ir nesenai pastatytam pastatui. Draudikas taip pat papildomai nurodė, kad įvykio metu pasireiškė Draudimo sutartimi neapdrausta draudimo rizika, susijusi su pastato konstrukcijų ir apdailos reakcija į aplinkos sąlygas ir jų pokyčius (įskaitant projektavimo, įrengimo, parinktų medžiagų, mazgų sprendinių jautrumą šalčiui ir pan.).

Draudikas pabrėžė, kad įvykio administravimo metu ir po pareiškėjos draudikui pateiktos pretenzijos dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrįstumo atliktas įvykio aplinkybių ir pastato defektų pobūdžio vertinimas patvirtino, kad žala pastatui buvo padaryta dėl nedraudžiamąjo įvykio sąlygas atitinkančių natūralių procesų, todėl papildomos ekspertizės atlikimas nėra tikslingas.

Svarbu pažymėti, kad draudiko eksperto atliktas įvykio priežasčių nustatymas atitinka pačios pareiškėjos pranešime apie įvykį nurodytas žalos pastatui atsiradimo priežastis. Draudiko eksperto atliktas pastato defektų pobūdžio ir jų atitikties Taisyklėse įtvirtintoms nedraudžiamąjo įvykio sąlygoms vertinimas neprieštarauja įvykio administravimo metu pareiškėjos draudikui pateiktiems įrodymams. Todėl nėra pagrindo draudiko pateiktų ekspertinių paaiškinimų vertinti, kaip neišsamių ar neišplaukiančių iš tyrimo eigos, tokio pobūdžio paaiškinimus vertinant kritiškai¹⁴.

Be to, pažymėtina, kad draudikas pareiškėjai pateiktame atsakyme į pretenziją nurodė, kad jei pareiškėja draudikui pateiktų savo lėšomis ir iniciatyva užsakyto ekspertinio žalos atsiradimo priežasčių vertinimo išvadas, kurios motyvuotai paneigtų draudiko nustatytą ir pačios pareiškėjos draudikui nurodytą įvykio priežastį¹⁵, draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju būtų iš naujo vertinamas.

Kaip minėta, remiantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio nuostatų suformuota kasacinio teismo aiškinimo praktika, draudėjui nesutinkant su draudiko įvykio aplinkybių ir pasekmių vertinimu, jis turėtų draudikui pateikti draudiko sprendimą paneigiančius įrodymus. Nagrinėjamu atveju Lietuvos bankui pateikti faktiniai duomenys patvirtina, kad draudikas vertino įvykio administravimo metu pateiktus įrodymus ir jų atitiktį Draudimo sutartyje nustatytos draudimo apsaugos sąlygoms. Pareiškėja nepateikė jokių draudiko ekspertinius paaiškinimus paneigiančių įrodymų, galinčių pagrįsti, kad įvykio požymiai atitinka Draudimo sutartyje įtvirtintus įvykio pripažinimo draudžiamuoju požymius.

Todėl, remiantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visumos įvertinimu, darytina išvada, kad draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju atitinka Draudimo sutarties sąlygas ir jis nebuvo nugincytas objektyviais įrodymais. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas dėl įvykio išmokėti 3 000 Eur draudimo išmoką yra atmestinas, kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą

¹⁴ Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015, suformuota eksperto išvados duomenų pakankamumo vertinimo praktika, eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jei jos duomenys yra nuoseklūs ir neprieštarauja kitiems žalos byloje esantiems įrodymams, taip pat kai eksperto išvados duomenys yra pateikti, atlikus ekspertinį tyrimą bei gavus pagrįstus, neprieštaringo turinio ir išplaukiančius iš tyrimo eigos faktinius duomenis.

¹⁵ T. y. žalos dėl šalčio poveikio padarymą.

pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis